

Sedem posledných rán (Zj 15-16,21)

Zjavenie 12-13 opisuje hnev národov (Zj 11,18) proti Božiemu vernému ostatku, zatiaľ čo Zjavenie 14. opisalo Božie záverečné varovné poslanstvo k národom. Teraz sa pozornosť obracia k Božej odpovedi na hnev národov. Kapitoly 15-16 opisujú vyliatie Božieho hnevu ako vyliatie siedmich čiaš na nasledovníkov a uctievačov satanskej trojice.

„A videl som iný div na nebi, veľký a prepodivný: sedem anjelov, majúcich sedem posledných rán, pretože nimi sa dokoná hnev Boží.“ (Zj 15,1)

Výraz „**div na nebi**“ poukazuje na neobyčajnú, vizuálnu scénu, ktorá púta pozornosť človeka. Návšteva siedmich posledných rán je dokončením Božieho varovania povstaleckému svetu. Hriechy ľudských bytostí dosiahli plnú mieru. Doteraz bol Boží hnev vždy zmäkčený milosťou. Tu sa situácia mení. Bezbožníci musia prežiť Boží záverečný hnev v jeho plnej sile, bez zmierňujúcej milosti (por. Zj 14,10).

Tu je naplnená hrozba tretieho anjela pre tých, ktorí sa rozhodli piť z Babylonského zvodného vína. Teraz musia piť z čaše Božieho hnevu. Z toho záverečného Božieho hnevu, ako je opísaný v scéne otvorenia šiestej pečate, kde sa bezbožníci snažia skryť v jaskyniach a v skalách hôr (Zj 6,16-17).

„A videl som čosi ako sklené more, zmiešané s ohňom, a tých, ktorí zvíťazili nad šelmou a nad jej obrazom a nad jej znamením, nad číslom jej mena, že stáli na sklenom mori a mali harfy Božie“ (Zj 15,2)

„**Sklenené more**“ odráža farebné zobrazenie Božej slávy a svetlo „*siedmich ohnivých lúčov*“, ktoré horia pred trónom, symbolizujúce prítomnosť Ducha svätého (Zj 4,5).

„a spievali pieseň Mojžiša, sluhu Božieho, a pieseň Baránkovu a hovorili: Veľké a prepodivné sú tvoje skutky, Pane, všemohúci Bože, spravodlivé a pravdivé sú tvoje cesty, ó, Kráľu svätých! Kto by sa teba nebál, ó, Pane, a neoslavoval tvojho mena?! Lebo ty si sám jediný svätý; pretože všetky národy prídu a budú sa klaňať pred tebou, lebo sú zjavené tvoje spravodlivé súdy.“ (Zj 15,3-4)

„**Pieseň**“, ktorú Ján počul vykúpených spievať na sklenenom mori, je takmer úplne zložená zo SZ fráz: „*Veľké a prepodivné sú tvoje skutky*“ (por. Ž 111,2-3); „*spravodlivé a pravdivé sú tvoje cesty*“ (por. Dt 32,4, Ž 145,17); „*Kráľu svätých*“ (por. Jer 10, 6-7); „*Kto by sa teba nebál, ó, Pane, a neoslavoval tvojho mena?!*“ (por. Jer 10,7); „*Lebo ty si sám jediný svätý*“ (por. 1Sam 2,2); „*pretože všetky národy prídu a budú sa klaňať pred tebou*“ (por. Ž 86,9, Jer 18,19).

Pieseň vykúpených je piesňou oslavy Boha za Jeho veľké oslobodenie a Boží rozsudok súdu proti ich nepriateľom. Pieseň Mojžiša je piesňou vyslobodenia, ktorú spieval izraelský ľud, keď stál pri Červenom mori vidiac zničenie Egypťanov (Ex 15). Veľké vyslobodenie v Exode je tu vzorom veľkého oslobodenia Božieho ľudu v záverečnej kríze.

„A potom som videl a hľa, otvoril sa chrám stánu svedoctva na nebi, a z chrámu vyšli siedmi anjeli, ktorí mali sedem rán, oblečení v ľanovom, čistom a skvelom rúchu a na prsiach boli prepásaní zlatými pásy.“ (Zj 15,5-6)

Grécke slovo *naos*, ktoré sa tu prekladá ako „**chrám**“, v Zjavení poukazuje najmä na najvnútornejšiu časť chrámu, najsvätejšie miesto, kde sa nachádza Boží trón.

Hoci je nebeský chrám miestom, kde je možné nájsť Božie milosrdenstvo a milosť, v Zjavení je taktiež miestom pre vynášanie božích rozsudkov, keď ľudia odmietajú evanjelium.

Anjeli s ranami prichádzajú zo samotnej prítomnosti Boha ako jeho pomocní splnomocnení pre pomstu. Anjeli sú v *ľanovom, čistom a skvelom rúchu a na prsiach boli prepásaní zlatými pásy*. Ich vzhľad je opísaný spôsobom osláveného Krista v úvode knihy

(Zj 1:13). Táto spojitosť s popisom osláveného Krista naznačuje, že anjeli prichádzajú s Kristovou autoritou, ktorou sú poverení. Prichádzajú pripraviť cestu Baránkovi.

„A jedna zo štyroch živých bytostí dala siedmim anjelom sedem zlatých čiaš, plných hnevu Boha, živého na veky vekov.“ (Zj 15,7)

Sú to chrámové nádoby používané pri bohoslužbe. V Zjavení 5,8 sú zlaté misy naplnené kadidlom, kt. symbolizuje modlitby Božieho ľudu, ktoré 24. starci prinášajú k Bohu (Zj 8,3-5). Tentokrát sa však zlaté misy príhovoru stávajú nástrojom ničenia. Milosť už viac nie je nad tými, na ktorých dopadne Boží hnev. Príchod Božie hnevu spôsobili modlitby svätých, volajúce po súde (Zj 6,10).

„A chrám sa naplnil dymom od slávy Boha a od jeho moci, a nikto nemohol vojsť do chrámu, dokiaľ sa nedokonalo sedem rán tých siedmich anjelov.“ (Zj 15,8)

Tieto verše odrážajú scénu vysvätenia svätostánku na púšti (Exodus 40,34-35) a Šalamúnovho chrámu (1Kr 8,10-11). V oboch prípadoch Pánov oblak slávy naplnil budovu tak, že služba v ňom nemohla pokračovať a teda príhovorná služba za hriešnikov zastala. Rovnako tomu bude i v závere dejín, kedy hriešnici budú musieť prežiť plnosť Božieho hnevu, ktorý nie je zmiešaný s milosrdenstvom a milosťou kvôli ich neprestajnému odporu a opozícii voči evanjeliu.

Na ľudí, ktorí nemali čas na Boha, už nemá čas ani sám Boh. I preto je v 16. kapitole toľkokrát zvýraznená myšlienka: „nečinili pokánie“. Duch Boží už viac nepôsobí na ľudské srdcia.

Uskutočnenie siedmich posledných rán

Prišiel čas, aby siedmi anjeli vyliali čaše hnevu Božieho na povstalecké ľudstvo. Boží ľud je zapečatený a vetry rozviazané (7,1-3). To, čo bolo predtým opísané ako čaša vína hnevu Božieho (14,10) a šliapanie lisu (14, 17-20) je teraz symbolicky znázornené ako vyliatie siedmich rán.

„A počul som z chrámu veľký hlas, ktorý hovoril siedmim anjelom: Id'te a vylejte sedem čiaš hnevu Božieho na zem!“ (Zj 16,1)

Veľký hlas zrejme patrí samému Bohu Otcovi, ktorý poveruje anjelov ako svojich splnomocnencov. Boh sa často navonok javí v histórii ako ten, kt. len počúva, hľadá a nič nerobí (Mal 3,13-18). V závere dejín však opäť ukáže svoju moc tak, ako to predpovedali prorocťvá (Iz 2,17-18.20-21; Iz 13,9.11.13; Ámos 5,18-20). Už prorok Jeremiáš zaznamenal akým spôsobom môže prísť Boží súd a to tak, že Boh prestane zdržiavať dôsledky ľudských hriechov (Jr 14,16). A tie „stúpia ľuďom na päty“.

„Vtedy odišiel prvý a vylial svoju čašu na zem. A vyhodil sa odporový a zlý vred na ľuďoch, ktorí mali znamenie šelmy, a na tých, ktorí sa klaňali jej obrazu.“ (Zj 16,2)

Grécke slovo *helkos* pre *ranu*, *vred* je použité v gréckom preklade Starého zákona (Septuaginte) na opis vredov šiestej rany, ktorá zasiahla Egypt (2M 9,10-11). Rovnaké slovo sa používa s odkazom na trápenie, ktoré prišlo na Jóba a spôsobilo mu veľkú bolesť a utrpenie (Jób 2,7), „*takže si vzal črep, aby sa ním škriabal, sediac prostred popola.*“ (Job 2,8). Sú opísané ako „*boľavé vredy*“, ktoré postihujú celé telo od chodidla až po temeno hlavy (5M 28,35; Job 2,7). Táto rana je často použitá ako trest za hriech (2M 28,35, 2 Kr 5,25-27; 2 Par 26,16-21).

Rovnako ako vredy postihujúce len Egypťanov a nie Izraelitov, takisto zhubné vredy zasahujú len tých, ktorí *majú znamenie šelmy a ktorí sa klaňajú jej obrazu.*

„A druhý anjel vylial svoju čašu na more, a obrátilo sa na krv, ako krv mŕtveho, a zomrela každá duša živá, ktorá bola v mori. A tretí anjel vylial svoju čašu na rieky a na pramene vôd, a obrátili sa na krv. A počul som anjela vôd, ktorý hovoril: Spravedlivý si, ó, Pane, ktorý si a ktorý si bol, ten svätý, že si to usúdil; lebo krv svätých a prorokov vylievali, a krv si im dal piť, lebo sú hodni.“ (Zj 16,3-6)

Mimobiblická literatúra spomína anjelov, ktorí majú na starosti vody.¹ Tento anjel vyhlasuje primeranosť Božích súdov na bezbožných a opakuje pieseň vykúpených v Zjavení 15,3. Bezbožníci bez váhania vylievali krv svätých a prorokov. Nachádzali potešenie v zlomyseľnom prenasledovaní verného Božieho ľudu. Teraz im je daná na pitie krv. Vyliatie rán na bezbožných je primeraná ich hriechom.

„A počul som iného z oltára, ktorý hovoril: Áno, Pane, všemohúci Bože, pravdivé a spravdivé sú tvoje súdy.“ (Zj 16,7)

Zrejme je to oltár na zápalnú obeť, pod ktorým svätí mučeníci kričali po súde nad svojimi nepriateľmi pri otváraní piatej pečate. Je menej pravdepodobné, že by mal Ján na mysli kadidlový oltár, z ktorého modlitby svätých stúpajú k Bohu v Zjavení 8,3-4, pretože tento oltár je označený ako „zlatý oltár“ (Zj 8,3; 9,13).

Duše spod oltára volali: „Ako dlho, ó Pane, svätý a pravdivý, nebudeš súdiť a nepomstíš našu krv na tých, ktorí bývajú na zemi?“ (Zj 6,10) Bolo im povedané, aby počkali na chvíľu do ustanoveného času, kedy bude odpovedané na ich modlitby. Tu hlas z oltára potvrdzuje, že v ranách bolo odpovedané na modlitby Božieho ľudu. Boh začína realizovať plnosť svojej nôle voči utláčateľom svojho ľudu. Spravdivosti je zadosťučinené a modlitby sú vypočuté.

„A štvrtý anjel vylial svoju čašu na slnce, a bolo mu dané upáliť ľudí ohňom. A pálení boli ľudia veľkou páľou a rúhali sa menu Boha, ktorý má moc nad tými ranami, a neučinili pokánia, aby mu boli dali slávu.“ (Zj 16,8-9)

Slnku je dané spáliť ľudí ohňom. Pri zaznení štvrtej trúby bola čiastočne znížená intenzita slnka, čo zapríčinilo čiastočnú temnotu na zemi (viď. Zj 8,12). Avšak štvrtá rana je vo svojom efekte úplne rovnaká ako ostatné - intenzita slnečnej žiare je nesmierne zvýšená následkom čoho ľudia horeli od veľkej žiare.

Ľudia preklínajú Boha, teda si uvedomujú Božiu ruku stojacu za týmito ranami. Nie sú však schopní činiť pokánie, pretože Duch Boží už viac nepôsobí na ľudské srdcia.

„A piaty anjel vylial svoju čašu na trón šelmy, a jej kráľovstvo stalo sa zatemneným. A kúsali si jazyky od bolesti a rúhali sa Bohu neba od svojich bolestí a od svojich vredov, ale neučinili pokánia zo svojich skutkov.“ (Zj 16,10-11)

Táto scéna pripomína šiestu egyptskú ranu, ktorá postihla taktiež faraónových čarodejníkov, ktorí „nemohli stáť pred Mojžišom kvôli vrede“ (Ex 9,11). Teror rany prináša chaos na kráľovstvo šelmy, ktoré sa celé zatemnilo. Táto nadprirodzená temnota nás odkazuje na deviatu ranu, ktorá postihla celú Egyptskú zem úplnou a intenzívnou temnotou (Ex 10,21-23). Autorita šelmy trpí veľkým ponížením pred očami obyvateľov zeme. Začnú si uvedomovať bezmocnosť bezbožnej trojice, ktorá ich má chrániť pred vplyvom rán. Neschopnosť zachrániť ich bude dôvodom prečo sa neskôr obrátia proti nej (Zj 17,16).

„A šiesty anjel vylial svoju čašu na veľkú rieku Eufrates, a vyschla jej voda, aby sa pripravila cesta kráľom od východu slnca.“ (Zj 16,12)

Rieka Eufrates prechádzala starobylým mestom Babylon. Bola neoddeliteľnou súčasťou mesta, zaobstarávala plodiny a zabezpečoval vodu pre obyvateľov mesta. Bez tejto rieky Babylon nemohol prežiť. Jej vyschnutie teda symbolizuje zánik Babylonu. (Jer 50,34-38; 51,29.31-32; Iz 44,26-28) V Starom zákone stál za jej vyschnutím perzský kráľ Círus, ktorému sa tým pripravila cesta slávneho dobytia Babylonu. Círus je v SZ nazvaný „pomazaným“ teda Mesiášom. Tým sa stáva predobrazom príchodu Mesiáša s celou jeho armádou.

„Kráľmi od východu slnka“ boli v SZ Círus a jeho spojenecké armády. V NZ to môže byť predobraz Krista a jeho armády svätých vykúpených.

¹ Pseudoepigrafická prvá kniha Enochova 66,2

Podľa niektorých autorov je tu zmienka o nebeskom Otcovi prichádzajúcom na tento svet, keďže už v Zj 1,4 je prísľub, že i Otec príde na túto zem.² Taktiež sa niektorí prikláňajú k výkladu nebeskej armády anjelov, lenže anjeli nie sú nazvaní kráľmi. Je to výraz vzťahujúci sa výlučne na Boží ľud (Zj 1,6). Avšak tu nastáva anomália: ako môže Kristus prísť so svätými, keď sú ešte na zemi? Odpoveď je jednoduchá: Kristus prichádza s 24 starcami ako zástupcami Božieho spaseného ľudu.³ A preto v nebi nastáva ticho, pretože všetci obyvatelia nebies prichádzajú na zem (Zj 8,1) vrátane týchto *starcov* a *živých bytostí*.

„A videl som, že sa zjavili z úst draka a z úst šelmy a z úst falošného proroka traja nečistí duchovia, podobní žabám, lebo sú to duchovia démonov, ktorí robia divy a ktorí vychádzajú ku kráľom zeme a celého sveta, aby ich zhromaždili do boja toho veľkého dňa všemohúceho Boha. Hľa, prídem ako zlodej! Blahoslavený, kto bdeje a ostriha svoje rúcho, aby nechodil nahý, a aby nevideli jeho hanby. A zhromaždili ich na miesto, ktoré sa volá hebrejsky Harmageddon.“ (Zj 16,13-16)

„Duchovia démonov“ sú odkazom na SZ text 1Kr 22,22. Tu je predstavená konkrétna skupina démonických vyslancov, ktorí sa špecializujú na zavádzanie, klamstvá a polopravdy. Ich vplyv je neviditeľný, ale zato kľúčový, keďže stoja za sformovaním záverečnej armády bezbožných. Výraz **„Harmageddon“** je hebr. pôvodu, môžeme ho preložiť ako „vrch Megido“. Ján nám nedáva geografický údaj, ale symbolický, keďže táto hora alebo vrch neexistuje. V údolí Megido, Barák a Debora porazili Sisera a jeho vojsko (Sud 5,19-21) a Achaziáš bol zastrelený Jehum (2 Kr 9,27) a Józiáš bol zabitý faraónom Nekom (2Kr 23,29-30; Zach 12,11). V druhej kapitole prorockej knihy Daniel je **„vrch“** symbolom Božieho kráľovstva, ktoré svojim príchodom zničí ostatné pozemské kráľovstvá. Tento výraz sa stáva označením záverečného celosvetového duchovného konfliktu, v ktorom utrpí satanská trojica a jej vojská totálnu porážku.

„A siedmy anjel vylial svoju čašu na povetrie, a vyšiel veľký hlas z nebeského chrámu od trónu a povedal: Stalo sa! A povstali hlasy a hromy a blesky, a povstalo veľké zemetrasenie, akého nebolo odvtedy, odkedy je človek na zemi, tak nesmierne veľkého zemetrasenia. A to veľké mesto sa roztrhlo na tri časti, a mestá národov padly. I veľký Babylon prišiel na pamäť pred Bohom, aby mu dal pohár vína prchlivosti svojho hnevu. A zmizly všetky ostrovy, a vrchy sa nenašly. A na ľudí padal z neba veľký ľadovec ako centy. A ľudia sa rúhali Bohu pre ranu ľadovca, lebo bola veľmi veľká.“ (Zj 16,17-21)

Veľké zemetrasenie spôsobuje pád **„veľkého mesta“** i **„miest národov“**. V symbolickom jazyku spôsobuje politickú katastrofu po celej zemi. Krupobitie je nám opäť známe z Egyptských rán, tentokrát sa posilnila jeho intenzita. Padajú, rúcajú sa všetky istoty, ktoré nestáli na Skale vekov.

Ľadovec je v SZ Božou zbraňou proti nepriateľom Izraela, zároveň nachádzame v SZ zmienky o pripravených zásobách ľadu na deň Božieho súdu (Jób 38,22-23; Iz 28,17; 30,30; Joz 20,11; Ez 38,22).

„To [rúhanie sa] je odpoveďí stvořeného světa Bohu. Bůh se ptá: „Kde jsi člověče?“ „Kde je tvůj bratr?“ (Gn 3,9; 4,9). **A člověk na tuto otázku odpovídá rouháním, které překračuje všechny meze. Je to těžká odpověď na Boží lásku. A tato těžká slova vzdoru a zloby se navracejí k lidem jako těžké „kroupy“, které je ubíjejí. Taková je cesta odvratu od Boha k modlám. A tady také tato cesta končí.“** (Apokalypsa V.A.Žák)

² Pozri výklad k Zj 1,4-6

³ Starci ako zástupcovia Božieho ľudu vid' výklad k Zj 4. a 5.